

بررسی تحولات رشته مدیریت آموزشی: یک مطالعه کیفی

حمیده پاکدامن ساران^۱، فرنوش اعلامی^{۲*}، محمد قهرمانی^۳

Received: 13/04/2020

Accepted: 05/09/2020

صفحات: ۴۵۸-۴۳۹

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۱/۲۵

پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۶/۱۵

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تحولات رشته مدیریت آموزشی بود. جامعه آماری این تحقیق اعضای هیئت علمی رشته مدیریت آموزشی است که پس از مصاحبه با ۱۰ نفر اشباع نظری حاصل گردید. روش تحقیق کیفی و از نوع پدیدارشناسی و ابزار جمع آوری داده‌ها، مصاحبه نیمه ساختاریافته بود و روش تحلیل داده‌ها تحلیل مضمون می‌باشد. حاصل آن شناسایی ۲۲۷ مفهوم اولیه، ۴۵ مضمون و ۲۵ کد اصلی است. یافته‌های تحقیق در حوزه ضعف‌ها و چالش‌ها بر نبود سند چشم‌انداز و بیانیه مأموریت جامع و یکپارچه رشته مدیریت آموزشی در آموزش عالی، ضعف در ساختار، محتوا و روش‌های این رشته، آینده شغلی نامعلوم دانش‌آموختگان در حوزه آموزش و پرورش، رشته‌های جدید و مشابه به‌عنوان رقیب و نبود تعامل و مشارکت فعالانه بین وزارت علوم و آموزش و پرورش وزارت علوم برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های رشته مدیریت آموزشی اشاره دارد. نقاط قوت و فرصت‌ها نیز بر ماهیت میان‌رشته‌ای، کاربردی بودن و جامعیت این رشته و فرصت‌های کارآفرینی و مطالعاتی فراوان در این حوزه دلالت می‌نماید. لذا تعداد ۱۸ راهبرد شامل راهبردهای SO (تهاجمی) راهبردهای WO (انطباقی)، راهبردهای ST (اقتضایی) و راهبردهای WT (دفاعی) تعیین گردید.

کلمات کلیدی: تحولات، رشته مدیریت آموزشی، نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها

۱. کارشناسی ارشد رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزش عالی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

۲. دکتری مدیریت آموزشی و عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول:

Email: alami@sbu.ac.ir

۳. دکتری مدیریت آموزشی و عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه

شاید بتوان گفت آموزش قدمتی به اندازه عمر بشر دارد. نیاز انسان به آموزش و یادگیری جهت سازگاری و تعامل با تغییرات محیطی، یک نیاز همیشگی و پایدار است. این نیاز هرگز به پایان نمی‌رسد. تا زمانی که زمین هست و حیات انسان ادامه دارد، نیاز به آموزش هم وجود دارد. با پیچیده شدن جوامع بشری، آموزش از دست خانواده و نهادهای ساده اجتماعی به سمت سیستم‌های آموزشی پیشرفته سوق یافته است و به تبع آن رشته مدیریت آموزشی به عنوان یک رشته علمی بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد و این‌که دیگر مدیریت آموزشی محدود به سازمان‌های آموزشی از جمله نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی نیست و دیگر سازمان‌های تولیدی و صنعتی را نیز در برمی‌گیرد. با توجه به نوآوری‌های فناوری، تغییرات فرهنگی، عرضه محصولات جدید، ارائه خدمات بهتر، رقیبان سرسخت، تغییر در ارزش‌های اجتماعی، تغییر در اولویت‌های دولت، شرایط اقتصادی ناپایدار و رویدادهای غیرمنتظره، پیش‌بینی آینده سازمان‌ها به صورت فعالیتی پیچیده درآمدهاست و باید مدیران برای شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهایی که پیش روی سازمان‌هاست به پیش‌بینی تغییرات آینده اقدام نمایند (David Fred, 2009) مدیران آموزشی باید در ارتباط با کار خود از یک چشم‌انداز برخوردار باشند تا بتوانند گذشته و حال را با آینده پیوند دهند.

درواقع کار اصلی نظام‌های آموزشی، یگانه سازی گذشته، حال و آینده است. مدیریت آموزشی در مفهوم عام برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی و نظارت و ارزشیابی فرایند آموزش تعریف شده است (Alagheband, 2016) اما مدیریت به معنی خاص، راهنمایی، مددکاری و ایجاد محیط مناسب برای فعالیت آموزشی است که مستلزم ایجاد، نگه‌داشتن، برانگیختن، کنترل کردن وحدت بخشیدن نیروهای انسانی و مادی می‌باشد که به‌طور رسمی و غیررسمی در درون یک نظام واحد شکل و سازمان می‌یابند، تا هدف‌ها و مقاصد آموزشی را تحقق بخشند (Safi, 2006) دانشگاه میشیگان نخستین دانشگاهی بود که در سال ۱۸۸۱ رشته مدیریت آموزشی در آن تأسیس شد. در این دانشگاه ویلیام هارولد پین^۱ دوره‌های مدیریت آموزشی را برای مدیران طراحی و اجرا نمود. اولین دوره دکتری مدیریت آموزشی نیز در سال ۱۹۰۵، توسط دانشگاه کلمبیا برگزار شد

1. William H. Payne

و هشت نفر در این رشته درجه دکتری مدیریت آموزشی دریافت کردند که دو نفر از آن‌ها، الوود کابری^۱ و جورج استرایر^۲، به ترتیب در دانشگاه استنفورد و دانشگاه کلمبیا مشغول به کار شدند و در توسعه آموزش رشته مدیریت آموزشی، خدمات ارزشمندی ارائه نمودند (Pakdel & et 2016). مدیریت آموزشی به‌مثابه یک‌رشته دانشگاهی هم پیچیده است و هم در حال تغییر است؛ تغییرات مستمر در آن باعث ایجاد یک وضعیت نامتعادل برای تعیین قلمرو این رشته دانشگاهی شده است (Ozdemir, 2011). در یک نگاه کلی، از مدیریت آموزشی به‌عنوان یک‌رشته علمی، تخصصی، واقع‌گرا و تغییر‌گرا تعبیر می‌شود. و نیز یک حوزه مطالعه که با مدیریت و عمل در سازمان‌های آموزشی در ارتباط است. (Bush, 2003). درحال مدیریت آموزشی به‌عنوان یک‌رشته دانشگاهی از سابقه غنی معرفت‌شناختی برخوردار است؛ از آثار اندرو هالپین^۳ و دانیل گریفیث^۴ در سال ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ در آنچه به‌عنوان جنبش تئوری شناخته‌شده تا نقد توماس گرینفیلد^۵ از تجربه‌گرایی منطقی در سال ۱۹۷۰، ظهور نظریه انتقادی ریچارد بیتس^۶ و ویلیام فوستر^۷ در ۱۹۸۰ و کالین ایورس و گابریل لاکومسکی^۸ از انسجام طبیعت‌گرایی از دهه ۱۹۹۰ تاکنون، همواره بحث پیرامون شیوه‌های کسب دانش، عمل و بودن در جهان اجتماعی در کانون توجه محققان پیشرو بوده است (Evers & Eacott, 2014).

در ایران اولین بار در سال ۱۳۴۶ در دانشسرای عالی رشته مدیریت آموزشی تصویب و به تدریج به سایر دانشگاه‌ها توسعه یافت. سرفصل‌ها و دروس رشته مدیریت آموزشی در سال ۱۳۶۳ طراحی و بازسازی شده است و در طی ۲۵ سال گذشته تنها یک یا دو بار تغییراتی جزئی در ساختار برخی از دروس ارائه شده است. در سال ۱۳۷۸ دروس اصول برنامه‌ریزی درسی و برنامه‌ریزی آموزشی ضمن خدمت به مجموعه دروس تخصصی این رشته اضافه شده که مطمئناً این تغییرات با توجه به تحولات عظیمی که در سطح این دانش در جهان رخ داده نمی‌تواند با استانداردهای بین‌المللی

1. Ellwood Patterson Cubberley

2. George Drayton Strayer

3. Halpin

4. Griffiths

5. Greenfield

6. Bates

7. Foster

8. Lakomski

انطباق زیادی داشته باشد. متأسفانه مطالعه پیشینه تحقیقات رشته مدیریت آموزشی به‌طور کلی بیان‌کننده آن است که این رشته متناسب با نیازهای روز جهان توسعه‌نیافته است و نظام‌های آموزشی نیاز به تغییر دارند تا خود را با تغییرات گسترده سازگار نمایند. (Burner, 1966) نظام‌های آموزشی به جنبشی نیاز دارند که در آن دقیقاً با الزام دقیق‌تری مشخص شده باشد که کجا می‌روند و در آینده به چه نوع انسان‌هایی نیاز دارند. بنابراین بازنگری برنامه‌های درسی، سرفصل‌های دروس و کاربردی ساختن محتوای رشته مدیریت آموزشی با توجه به نیازهای آینده جامعه و ذی‌نفعان بیش‌ازپیش آشکار می‌گردد.

پیشینه پژوهش

یافته‌های پژوهش (Rahimaian et al, 2019) حاکی از آن است که ۵۳,۴ درصد از دانش‌آموختگان بیکارند. میزان رضایت شغلی و ارتباط شغل با رشته تحصیلی اکثر شاغلان، متوسط بوده است. از ۵۳ عنوان درس تخصصی اصلی مدیریت آموزشی در مقاطع کارشناسی و ارشد، تنها ۷ درس برای شاغلان کاربرد داشته است و در نتیجه‌گیری در ایران، بین نیاز جامعه به نیروی کار دانا و ماهر با کیفیت خروجی‌های دانشگاهی فاصله قابل توجهی وجود دارد. (Rasteh moghadam, 2019) در پژوهش خود ۴ اقلیم دانش در مدیریت آموزشی را شناسایی نموده است که شامل رهبری آموزشی و عملکرد مدرسه، سنتز پژوهی مطالعات اثربخش مدارس، رهبری توزیعی، مفاهیم مرتبط با سازمان‌های آموزشی می‌باشد. نتایج پژوهش (Hosseingholizade et al, 2018) بازنگری برنامه درسی رشته مدیریت آموزشی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه فردوسی مشهد بود و نتایج این تحقیق به‌عنوان تجربه‌ای موفق در دانشگاه فردوسی مشهد تصویب و به تأیید شورای برنامه درسی دانشگاه رسیده است. مهم‌ترین آسیب‌ها و مشکلات مدیریت نظام آموزشی را شامل عدم نوآوری و خلاقیت، عدم مشارکت، عدم برنامه‌ریزی استراتژیک راهبردی و فقدان ارزیابی آموزشی می‌دانند. نیز بیان داشتند که نقص مشاهده‌شده در فارغ‌التحصیلان، به احتمال بیشتری به کاربران نظریه‌های مدیریت، آموزه‌های مدیریتی و نه دانش فعلی مدیریت مربوط است. کاستی‌های این کاربران می‌تواند به دو عامل دریافت آموزش‌های نامناسب و ویژگی‌های شخصیتی غیرمتناسب با شغل مدیریت، نسبت داد. و باید افرادی را در دوره‌های مدیریت گزینش نمود که دارای ویژگی‌های

اولیه یک مدیر موفق باشند. ضمناً می‌توان به راهکارهای دیگری در آموزش مدیریت در سطح سازمان‌های آموزشی اندیشید. رویکرد گردش و ارتقای شغلی همراه با آموزش‌های ضمن خدمت مبتنی بر تحقیق و عمل یکی از روش‌های مؤثر می‌باشد. نتایج پژوهش (Ghadimi et al (2016 نشان داد که در بعد فردی، کیفیت پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموختگان و دانش، نگرش، مهارت، خلاقیت و ادامه تحصیل در سطح نسبتاً مطلوب، در بعد اجتماعی، کیفیت تحقق اهداف اجتماعی-آموزشی در سطح نسبتاً مطلوب و در بعد اقتصادی کیفیت اشتغال در سطح نامطلوب و ارتباط شغل با رشته تحصیلی و کارآفرینی در سطح نسبتاً مطلوب و رضایت کارفرما در سطح مطلوب و در بعد علمی ارائه مقالات داخلی در سطح نسبتاً مطلوب و ارائه مقالات خارجی و تألیف یا ترجمه کتاب و اجرای طرح‌های پژوهشی در سطح نامطلوب و ارائه مقاله در کنفرانس‌های علمی در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد. این نتایج نشان از وضعیت نه‌چندان مناسب دانشگاه‌های مورد مطالعه در ابعاد چهارگانه بود، نکته تأمل‌برانگیز، عدم توفیق دانشگاه‌های مورد مطالعه در حیطه‌های اشتغال در بعد اقتصادی و عامل‌های بعد علمی است.

یافته‌های پژوهش (Rahmani karchegani (2010 نیز نشان داد که وضعیت موجود ساختار و محتوا در برنامه درسی مورد مطالعه پاسخگوی شرایط و نیازهای کنونی دانشجویان نیست و ایجاد تغییراتی در مفاهیم عمده درس اصول مدیریت آموزشی مطابق با الگوی حاصل از پژوهش ضروری است. (Sadeghzadeh Ahmadi far, 2009) آسیب‌های وارد شده بر مدیریت نظام‌های آموزشی را فقدان ایده‌های جدید، غلبه فعالیت‌های فردی بر جمعی، فقدان برنامه‌ریزی استراتژیک و عدم آگاهی از مطلوبیت برنامه‌های اجرا عنوان می‌کنند. (Zandvanian & Mehralizadeh, 2009) بر اساس نظریه آشوب و کارآفرینی ایجاد تغییراتی در ساختار تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی و اداره مدارس را ضروری می‌دانند که این تغییرات شامل حرکت از نظام متمرکز به نیمه‌متمرکز و یا غیرمتمرکز، بهبود سیستم‌های پاداش، تفویض اختیار به مدیران مدارس، دادن استقلال نسبی به مدیران در بودجه‌بندی، حمایت از نوآوری و تغییر، کاهش کنترل و ایجاد اعتماد می‌باشد. (Hallinger et al (2019 در تحقیق خود اشاره می‌کنند که دانش مدیریت آموزشی از سال ۱۹۶۰ با تنوع جنسیتی و جمعیت شناختی و رشد فزاینده‌ای که تا دو دهه‌ی گذشته ادامه داشت، آغاز گردید. همچنین تفکر مدرسه را در چهار مؤلفه کلیدی رهبری برای یادگیری، رهبری و تغییرات

فرهنگی، اثربخشی و پیشرفت مدرسه و هدایت معلمان دسته‌بندی نموده است و نتایج حرکت از رشته‌های مدیریت مدرسه به رهبری مدرسه را طی ۶ دهه نشان می‌دهد. (Oplatka (2016) & Arer به شناسایی چالش‌های محققین ترکیه در حوزه مدیریت آموزشی پرداختند این چالش‌ها عبارت‌اند از ایجاد دانش کاربردی در زمینه مدیریت آموزشی، رشد و توسعه رشته مدیریت آموزشی در ترکیه که تاکنون این رشد کافی نبوده است. کشف حوزه‌های جدید آموزشی، و شناسایی مباحث انتقادی در مدیریت آموزشی. Eugenia(2016) در تحقیقی با عنوان بررسی تغییرات رشته مدیریت آموزشی بیان داشت که مهم‌ترین عاملی که باعث تغییرات مثبت در رشته مدیریت آموزشی گردیده است متنوع بودن محتوای آموزشی آن است که به تمامی ابعاد آموزشی اعم انسانی و سیستمی اشاره دارد. (Adriana (2016) در تحقیقی با عنوان نوآوری در مدیریت آموزشی بیان داشت که مدارس باید در زمینه مشارکت دانش آموزان، محتوای آموزشی و سبک‌های رفتاری معلمان به مطالعه بپردازند و در این سه حوزه بهبود و نوآوری ایجاد نمایند. مدل استراتژی مدیریت آموزشی در تحقیق (Srivichai & Siriwat (2015) شامل توسعه اساتید و دانشجویان از طریق تفکر خلاق، اقدام پژوهی و تحقیق، توسعه علمی آموزش، مدیریت آموزشی، ارزیابی، ارزشیابی، همکاری با سایر سازمان‌ها در توسعه علمی. تدریس منظم و باور به این که هرکسی در توسعه علمی و حرفه‌ای اثرگذار است، تدریس در کلاس و محیط بیرونی و رسانه‌ی خوب می‌باشد. (2015) Charles & Campbell در مقاله‌ای با عنوان تراز کردن کسب‌وکار و آموزش: آماده‌سازی مهارت‌های قرن ۲۱ بیان می‌کند که ارتباطات بین فردی به‌عنوان بالاترین مهارت در دانش‌آموختگان رتبه‌بندی گردید. به دنبال آن تفکر انتقادی و سواد اطلاعاتی و مهارت لازم برای پیشرفت‌های بیشتر، مهارت نوشتاری است. (Eacott(2008) نیز در تحقیق خود دریافت که دانش استراتژی در رشته مدیریت آموزشی دارای نقاط ضعف بسیاری است چراکه این رشته از نظر مفهومی نقطه‌ضعف‌هایی دارد.

مدیریت آموزشی تاریخچه و پیشینه قوی‌تری هم در خارج ایران و هم در ایران دارد اما روند توسعه و رشد آن در کشور ما طبق تحقیقات صورت گرفته کند می‌باشد و آن‌چنان‌که باید نتوانسته خود را با تغییرات فعلی و آینده سازگار و متناسب نماید تحقیقات اندکی به بررسی فرصت‌هایی که این رشته برای جامعه مدیران به‌ویژه مدیران آموزشی فراهم می‌کند، پرداخته است. از طرفی

نقاط ضعف و چالش‌های این رشته نیز در تحقیقات بسیار اندکی در ایران مورد توجه قرار گرفته است و همین موضوع چالش‌های فراوانی را برای این رشته ایجاد کرده است. مسئله اصلی این پژوهش به دلیل فاصله ایجاد شده میان روند سریع تغییرات و عدم بازنگری مستمر و بررسی رشته‌های دانشگاهی برای رفع چالش‌های به وجود آمده در ذهن پژوهشگر شکل گرفته است. حتی عنوان این رشته با وجود تغییر به رهبری آموزشی در سایر کشورها، در ایران سالیان سال دست‌نخورده باقی مانده است. امروزه مسائل فراروی بشر و جوامع، روزبه‌روز فربه‌تر و پرمخاطره‌تر می‌شوند. پرواضح است در این شرایط، موفقیت از آن جوامعی خواهد بود که از ظرفیت‌های عظیم علم و اندیشه بهره گرفته و بسترهای مناسبی را برای انجام برنامه‌ریزی راهبردی و سیاست‌گذاری‌های آموزشی فراهم آورند. در این تحقیق نیز برای داشتن تصویری از آینده رشته مدیریت آموزشی و شناخت چالش‌های حال و آینده آن از راهبردها بهره می‌جوییم. لذا پژوهشگران به دنبال پاسخ به این سؤالات هستند: (۱) نقاط قوت رشته مدیریت آموزشی چیست؟ (۲) نقاط قابل‌بهبود رشته مدیریت آموزشی چیست؟ (۳) فرصت‌های فعلی و پیش روی رشته مدیریت آموزشی چیست؟ (۴) تهدیدهای فعلی و پیش روی رشته مدیریت آموزشی چیست؟ (۵) راهبردهای آینده رشته مدیریت آموزشی چیست؟

روش پژوهش

پارادیم پژوهش حاضر تفسیرگرایی است که بر اساس این دیدگاه، واقعیت، مشروط به تجربه انسان و تفسیر اوست. روش تحقیق در این پژوهش کیفی و از نوع پدیدارشناسی است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون یا تم استفاده شده است. تحلیل مضمون یک راهبرد تقلیل و تحلیل داده‌ها است که توسط آن داده‌های کیفی تقسیم‌بندی، طبقه‌بندی، تلخیص و بازسازی و نقشه‌ای از کل مضامین ارائه می‌کند که مضامین با توجه به رابطه اعم و اخص با یکدیگر در آن شبکه جای گذاری شده‌اند (Abedi jafari & et al, 2013). جامعه آماری تحقیق حاضر را اساتید و اعضای هیئت علمی رشته مدیریت آموزشی تشکیل می‌دهند که دارای سوابق تحصیلی دکترا، سوابق علمی حداقل تألیف و یا ترجمه ۲ کتاب و یا ۵ مقاله و طرح و سوابق کاری بیش از ۵ سال تدریس در رشته مدیریت آموزشی در دانشگاه‌های معتبر کشور

می‌باشند. پس از مصاحبه با ۱۰ نفر اشباع نظری حاصل شد. روش نمونه‌گیری از نوع هدفمند و ملاک محور می‌باشد. در پژوهش حاضر از روایی محتوایی برای سنجش ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده گردید. حاتمیان و همکاران در مجله مدیریت مدرسه استفاده از منابع چندگانه داده‌ها را باعث افزایش روایی و پایایی سازه‌ها در پژوهش کیفی عنوان می‌کنند (2018) (Hatamian et al) برای این منظور سؤالات مصاحبه در اختیار سه متخصص مدیریت آموزشی برای تأیید روایی قرار گرفت. همچنین به منظور تعیین پایایی داده از روش چک همکار و باز آزمون استفاده شده است. در روش باز آزمون کدگذاری انجام شده و مقولات با فواصل زمانی ۱ تا ۲ هفته و به دفعات توسط محقق مورد بازبینی قرار گرفته است و با متن مصاحبه و فایل صوتی چک شده است تا از میزان ارتباط و درستی مفاهیم تعیین شده اطمینان حاصل شود و در نهایت با توجه به نظر اساتید راهنما و مشاور اصلاحات نهایی انجام شده است.

یافته‌های پژوهش

۱. نقاط قوت رشته مدیریت آموزشی چیست؟

جدول شماره ۱: یافته‌های سال اول تحقیق

رتبه مضمون	درصد پاسخ‌دهندگان	میزان تکرار	عنوان مضمون	کد مضمون
۱	٪۹۰	۹	ماهیت میان‌رشته‌ای و جامعیت رشته مدیریت آموزشی	۱
۲	٪۳۰	۳	دانشجویان مستعد و علاقه‌مند	۲
۳	٪۲۰	۲	ماهیت کاربردی رشته مدیریت آموزشی	۳

در سال از نقاط قوت رشته مدیریت آموزشی، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد؛ کد مضمون ۱ با عنوان ماهیت میان‌رشته‌ای و جامعیت رشته مدیریت آموزشی طبق جدول فوق پرتکرارترین کد است که بیشترین میزان درصد پاسخ‌دهندگان را به خود اختصاص داده است و دارای رتبه یک‌درمیان نقاط قوت این رشته می‌باشد. این کد بر ماهیت میان‌رشته‌ای مدیریت آموزشی و جامعیت آن که امکان فراگیری مجموعه‌ای منسجم از دانش‌های مختلف و مرتبط باهم را به وجود

می‌آورد، دلالت دارد. کد مضمون ۲ با عنوان دانشجویان مستعد و علاقه‌مند طبق جدول فوق از نظر میزان درصد پاسخ‌دهندگان در رتبه دوم قرار دارد و بر دانشجویانی که به رشته مدیریت آموزشی علاقه دارند و با انگیزه تحصیل می‌کنند، دلالت می‌کند.

کد مضمون ۳ با عنوان کاربردی بودن رشته مدیریت آموزشی طبق جدول از نظر میزان درصد پاسخ‌دهندگان در رتبه سوم قرار دارد و بر کاربردی بودن این رشته به‌عنوان یکی از نقاط قوت آن اشاره دارد.

جدول شماره ۲: مضامین سال اول

کد مضمون	عنوان مضمون	کلمات و عبارات کلیدی	تعریف مضمون
۱	ماهیت میان‌رشته‌ای و جامعیت رشته مدیریت آموزشی	مدیریت آموزشی، مجموعه منسجم، دانش‌های مختلف ساختار، میان رشته	یکی از نقاط قوت رشته مدیریت آموزشی ماهیت میان‌رشته‌ای و جامعیت آن است که امکان فراگیری مجموعه‌ای منسجم از دانش‌های مختلف و مرتبط باهم در آن وجود دارد.
۲	دانشجویان مستعد و علاقه‌مند	دانشجو، انگیزه، علاقه‌مند	دانشجویانی که به رشته مدیریت آموزشی علاقه دارند و با انگیزه تحصیل می‌کنند.
۳	ماهیت کاربردی رشته مدیریت آموزشی	کاربردی، مدیریت آموزشی	رشته مدیریت آموزشی دارای ماهیتی کاربردی است.

۲. نقاط ضعف (نقاط قابل بهبود) رشته مدیریت آموزشی چیست؟

جدول شماره ۳: یافته‌های سال دوم تحقیق

رتبه مضمون	درصد پاسخ‌دهندگان	میزان تکرار	عنوان مضمون	کد مضمون
۴	٪۵۰	۶	عام بودن و فقدان گرایش‌های تخصصی موردنیاز رشته	۴
۳	٪۶۰	۶	نقص در نحوه پذیرش دانشجویان	۵
۵	٪۴۰	۵	محتویات درسی تکراری و غیرکاربردی	۶
۱	٪۸۰	۱۰	ناکارآمدی برخی اعضای هیئت‌علمی	۷
۲	٪۷۰	۸	ضعف ساختاری و محتوایی رشته مدیریت آموزشی	۸
۴	٪۵۰	۵	پژوهش‌های تکراری و غیرکاربردی	۹
۴	٪۵۰	۵	عدم استفاده از قابلیت‌های میان‌رشته‌ای	۱۰
۴	٪۵۰	۸	ضعف در نظام کیفیت و ارزیابی آموزش عالی	۱۱

در سال از نقاط ضعف (نقاط قابل بهبود) رشته مدیریت آموزشی، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد؛ کد مضمون ۷ با عنوان ناکارآمدی برخی اعضای هیئت‌علمی طبق جدول پرتکرارترین کد است که بیش از همه پاسخ‌ها توسط مشارکت‌کنندگان در مصاحبه بیان شده است و با رتبه یک به‌عنوان یکی از نقاط قابل بهبود در این رشته مطرح شده است. ناکارآمدی برخی اعضای هیئت‌علمی به دلیل نداشتن تجارب زیسته لازم، نداشتن دید ملی، عدم به‌روزرسانی اطلاعات و دانش، داشتن منفعت‌طلبی شخصی و اهداف صنفی در پذیرش دانشجویان و نداشتن کارایی و اثربخشی در تدریس و ترکیب مفاهیم رشته‌های مدیریت آموزشی و نداشتن ارتباطات علمی با سایر اساتید مطرح گردیده است. کد ۸ با عنوان ضعف ساختاری و محتوایی رشته مدیریت آموزشی طبق جدول فوق جز نقاط قابل بهبودی است که از نظر بیشترین درصد پاسخ‌دهندگان در رتبه دوم قرار گرفته است. ضعف ساختاری و محتوایی رشته مدیریت آموزشی بر نبود برنامه درسی جامع و قابل استناد در همه مراکز آموزش عالی برای رشته مدیریت آموزشی، به‌روز نبودن رئوس مطالب، دلالت دارد. کد مضمون ۵ با عنوان، نقص در نحوه پذیرش دانشجویان طبق جدول فوق از نظر میزان درصد پاسخ‌دهندگان در رتبه سوم قرار گرفته است و جز نقاط قابل بهبودی است که

به کثرت در پذیرش دانشجویان، عدم توجه به سوابق آموزشی و شغلی دانشجویان در هنگام پذیرش به دانشگاه، پذیرش داوطلبان بر اساس نظام رتبه‌بندی و پذیرش داوطلبان سایر رشته‌ها بدون برنامه‌ریزی اشاره می‌کند. کدهای ۴، ۹، ۱۰، ۱۱ به ترتیب با عناوین عام بودن و فقدان گرایش‌های تخصصی موردنیاز رشته، پژوهش‌های تکراری و غیرکاربردی، عدم استفاده از قابلیت‌های میان‌رشته‌ای و ضعف در نظام کیفیت و ارزیابی آموزش عالی طبق جدول فوق با رتبه چهارم در مرحله بعدی قراردادند. و به ترتیب بر عام بودن رشته مدیریت آموزشی و فقدان گرایش‌های تخصصی موردنیاز جامعه، پژوهش‌هایی که نتایج و راهکارهای ارائه‌شده در آن امکان عملی شدن ندارد و از اعتبار لازم برخوردار نیست، عدم استفاده از قابلیت‌های میان‌رشته‌ای همچون انعطاف‌پذیری و محصور نماندن در یک حوزه دانش در این رشته و ضعف در نظام کیفیت در حوزه آموزش عالی که به عواملی مانند کثرت در پذیرش دانشجویان، عدم توجه به تخصص گرایبی در مقطع دکتری، عدم توجه به شایسته‌سالاری در جذب و پذیرش داوطلبان مدیریت آموزشی، غلبه نگاه کمیت‌گرایانه در تربیت مدیران آموزشی، عدم نیازسنجی واقعی توسط وزارت علوم برای ورود این رشته به دانشگاه‌ها، ضعف در نظام کیفیت، ارزیابی و اعتبارسنجی و ایجاد مقطع کارشناسی این رشته بدون برنامه‌ریزی لازم، اشاره دارد. و در نهایت کد ۶ با عنوان محتویات درسی تکراری و غیرکاربردی با کمترین درصد میزان پاسخ‌دهندگان طبق جدول فوق در رتبه پنجم قرار گرفته است.

جدول شماره ۴: نمونه مضامین

کد مضمون	عنوان مضمون	کلمات و عبارات کلیدی	تعریف مضمون
۴	عام بودن و فقدان گرایش‌های تخصصی موردنیاز رشته	عام، گرایش، تخصصی، رشته مدیریت آموزشی	یکی از نقاط قابل‌بهبود این است که رشته مدیریت آموزشی عام و کلی بوده و فاقد گرایش‌های تخصصی موردنیاز جامعه است.
۵	نقص در نحوه پذیرش دانشجویان	خطا، پذیرش، دانشجویان، کثرت، سوابق آموزشی و شغلی، نظام رتبه‌بندی داوطلبان سایر رشته‌ها، بدون برنامه‌ریزی	در نحوه پذیرش دانشجویان رشته مدیریت آموزشی به دلیل کثرت در پذیرش دانشجویان، عدم توجه به سوابق آموزشی و شغلی آن‌ها، پذیرش بر اساس نظام رتبه‌بندی و پذیرش داوطلبان سایر رشته‌ها بدون برنامه‌ریزی لازم نقص وجود دارد.

۳. فرصت‌های فعلی و پیش روی رشته مدیریت آموزشی چیست؟

جدول شماره ۵: یافته‌های سال سوم تحقیق

رتبه مضمون	درصد پاسخ‌دهندگان	میزان تکرار	عنوان مضمون	کد مضمون
۱	٪۸۰	۱۰	فرصت‌های کارآفرینی و کسب‌وکار	۱۲
۲	٪۲۰	۳	،تحولات جهانی و فناوری‌های نوین آموزشی IT پیشرفت‌های	۱۳
۲	٪۲۰	۳	فرصت‌های پژوهشی و مطالعاتی فراوان	۱۴

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که کد مضمون ۱۲ با عنوان فرصت‌های کارآفرینی و کسب‌وکار طبق جدول فوق پرتکرارترین کد است. این کد بر فرصت‌های شغلی متعدد در صنایع و خدمات مختلف و فرصت‌های کسب‌وکار در بازار آزاد و کارآفرینی در صورت ایجاد گرایش‌های تخصصی موردنیاز جامعه و بازتعریف و بازآفرینی رشته مدیریت آموزشی؛ دلالت دارد. کدهای ۱۳ و ۱۴ به ترتیب با عناوین پیشرفت‌های IT، تحولات و فناوری‌های نوین آموزشی و فرصت‌های پژوهشی و مطالعاتی فراوان طبق جدول فوق رتبه دوم را از نظر میزان تکرار و درصد پاسخ‌دهندگان در میان فرصت‌های ذکرشده به خود اختصاص داده‌اند و بر پیشرفت‌های IT، تحولات جهانی و فناوری‌های نوین آموزشی به‌عنوان فرصتی برای توسعه رشته مدیریت آموزشی و زمینه گسترده مطالعاتی و انجام پژوهش‌های متعدد به‌عنوان فرصت‌های این رشته دلالت دارند.

جدول شماره ۶: نمونه مضامین

کد مضمون	عنوان مضمون	کلمات و عبارات کلیدی	تعریف مضمون
۱۲	فرصت‌های کارآفرینی و کسب‌وکار	بازار کار، بازار آزاد، فرصت کسب‌وکار، گرایش تخصصی، نیاز جامعه، بازتعریف، رئوس مطالب درسی	فرصت‌های کسب‌وکار و کارآفرینی شامل فرصت‌های شغلی متعددی است که در صنایع و خدمات مختلف و در بازار آزاد در صورت ایجاد گرایش‌های تخصصی موردنیاز جامعه و بازتعریف رشته مدیریت آموزشی وجود دارد.
۱۳	تحولات جهانی و IT پیشرفت‌های فناوری‌های نوین آموزشی	توسعه IT، پیشرفت شبکه، تبادل افکار و ایده‌ها، اشتراک‌گذاری اطلاعات اعضای هیئت‌علمی دانشجویان، تحولات جهانی، تغییر بینش	پیشرفت‌های IT، تحولات و فناوری‌های نوین آموزشی فرصتی برای اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان علاقه‌مند به رشته مدیریت آموزشی ایجاد می‌نماید تا با تبادل افکار و ایده‌ها و به اشتراک‌گذاری اطلاعات و دانش خود زمینه‌های توسعه این رشته را با سرعت بیشتری فراهم آورند

۴. تهدیدها (چالش‌های) فعلی و پیش روی رشته مدیریت آموزشی چیست؟

جدول شماره ۷: یافته‌های سال چهارم تحقیق

کد مضمون	عنوان مضمون	میزان تکرار	درصد پاسخ‌دهندگان	رتبه مضمون
۱۵	نبود تعامل و مشارکت فعالانه بین وزارت علوم و آموزش‌وپرورش	۶	۵۰٪	۱
۱۶	رشته‌های جدید و مشابه به‌عنوان رقیب	۴	۴۰٪	۲
۱۷	آینده شغلی نامشخص دانش‌آموختگان و ضعف در نظام اشتغال	۶	۵۰٪	۱
۱۸	نظام اقتصاد تک‌محصولی و عدم حس رقابت	۲	۲۰٪	۴
۱۹	ضعف در سیاست‌گذاری آموزشی تحت تأثیر مسائل سیاسی	۱۰	۵۰٪	۱
۲۰	نبود سند چشم‌انداز و نقشه راه	۴	۴۰٪	۲
۲۱	ضعف در تعامل و شبکه‌سازی اطلاعاتی با صنایع و اشخاص ذی‌نفع	۴	۳۰٪	۳
۲۲	تقلید محض در پذیرش نظریه‌های محققان خارجی	۲	۲۰٪	۴

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در سال از تهدیدهای فعلی رشته مدیریت آموزشی، کد مضمون‌های ۱۹، ۱۷ و ۱۵ به ترتیب با عناوین، نبود تعامل و مشارکت فعالانه بین وزارت علوم و

آموزش و پرورش، آینده شغلی نامشخص دانش‌آموختگان و ضعف در نظام اشتغال وضع در سیاست‌گذاری آموزشی تحت تأثیر مسائل سیاسی طبق جدول فوق پرتکرارترین کدها هستند و به ترتیب بر نبود تعامل و مشارکت فعالانه بین وزارت علوم و وزارت آموزش و پرورش به دلایلی همچون مقاومت آموزش و پرورش، سیاست‌گذاری‌های آموزشی غلط در سطح کلان و رفتار غیرمسئولانه مدیران دانشگاه‌ها در برقراری ارتباط با آموزش و پرورش، آینده شغلی نامشخص دانش‌آموختگان رشته مدیریت آموزشی به دلیل فقدان ارتباط این رشته با صنعت و دنیای عمل خود (آموزش و پرورش)، نبود نقشه راه و برنامه‌ریزی جامع شغلی، عدم تناسب میان عرضه و تقاضا در جذب دانشجو رویکردها و سیاست‌های فعلی آموزش عالی (پاسخگویی حداکثری به تقاضای اجتماعی) و ضعف در سیاست‌گذاری‌های آموزشی کشور تحت تأثیر مسائل سیاسی همچون انتخاب و انتصاب سیاسی مدیران وزارتخانه‌های آموزشی، سیاست‌گذاری‌های آموزشی توسط نخبگان سیاسی به جای نخبگان علمی، نبود فرصت‌های مطالعاتی برای اساتید در کشورهای مبدأ این رشته و عدم اعزام دانشجو به کشورهای مبدأ مدیریت آموزشی، عدم استقلال دانشگاه‌ها و نداشتن درک درست از ارتباطات جهانی، دانشگاه‌های فراملی و پدیده فرار مغزها ناشی از مسائل سیاسی؛ دلالت دارند. کدهای ۱۶ و ۲۰ به ترتیب با عناوین رشته‌های جدید و مشابه به‌عنوان رقیب و نبود سند چشم‌انداز و نقشه راه طبق جدول فوق از نظر میزان درصد پاسخ‌دهندگان در میان تهدیدها (چالش‌های) رشته مدیریت آموزشی در رتبه دوم قرار گرفته است و بر رشته‌های جدید و مشابه دانشگاهی مانند آموزش و بهسازی منابع انسانی و مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی و انواع رشته‌های مدیریت که رقیب این رشته محسوب می‌گردند و نبود سند چشم‌انداز جامع و هماهنگ در آموزش عالی در رشته مدیریت آموزشی، دلالت دارند. کد مضمون ۲۱ با عنوان ضعف در تعامل و شبکه‌سازی اطلاعاتی با صنایع و اشخاص ذی‌نفع طبق جدول فوق از نظر میزان درصد پاسخ‌دهندگان در میان تهدیدها (چالش‌های) رشته مدیریت آموزشی در رتبه سوم قرار دارد؛ و بر نبود تعامل و مشارکت فعال در شبکه‌سازی اطلاعاتی با صنایع و اشخاص ذی‌نفع میان اعضای هیئت‌علمی مدیریت آموزشی با یکدیگر و با سازمان‌ها، صنایع و خدمات مرتبط به دلایلی شامل رفتار غیرمسئولانه دانشگاه‌ها در خصوص معرفی این رشته و شناسایی نیازهای بازار، عدم ارتباط با صنعت و محدود کردن سرعت اینترنت و فیلتر کردن شبکه‌های اجتماعی دلالت می‌نماید

. کدهای ۱۸ و ۲۲ به ترتیب با عناوین نظام اقتصاد تک‌محصولی وعدم حس رقابت و تقلید محض در پذیرش نظریه‌های محققان خارجی، طبق جدول فوق از نظر میزان درصد پاسخ‌دهندگان رتبه چهارم را در میان تهدیدها دارا هستند، و بر نظام اقتصاد تک‌محصولی و غیررقابتی که همواره منجر به نداشتن حس رقابت و ایجاد تفکر بی‌عیب و نقص بودن می‌گردد و روابط و مناسبات سازمانی را دچار روزمرگی می‌نماید و رفتار منفعلانه و تقلید محض در پذیرش نظریات محققان خارجی توسط محققان و اساتید کشور، دلالت دارد.

جدول شماره ۸: نمونه مضامین

کد مضمون	عنوان مضمون	کلمات و عبارات کلیدی	تعریف مضمون
۱۵	نبود تعامل و مشارکت فعالانه بین وزارت علوم و آموزش و پرورش	وزارت علوم، آموزش و پرورش، رفتار غیرمسئولانه، مدیران سیاست‌گذاری‌های آموزشی غلط تعامل، مشارکت فعالانه	بین وزارت علوم و آموزش و پرورش به دلایلی مانند سیاست‌گذاری‌های آموزشی غلط و رفتار غیرمسئولانه تعامل و مشارکت فعالانه وجود ندارد. و به همین دلیل از این رشته در آموزش و پرورش که مهم‌ترین نقش آموزشی را در کشور عهده‌دار است بهره‌برداری مطلوب نمی‌شود.
۱۶	رشته‌های جدید و مشابه به‌عنوان رقیب	رشته، جدید، مشابه، آموزش و بهسازی منابع انسانی، مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی، مدیریت، رقیب	رشته‌های جدید و مشابه به رشته‌هایی مانند آموزش و بهسازی منابع انسانی، مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی و انواع رشته‌های مدیریت که رقیب این رشته محسوب می‌گردند.

۵. راهبردهای رشته مدیریت آموزشی چیست؟

در این بخش، جواب سال اصلی تحقیق که در رابطه با چیستی استراتژی‌های آینده رشته مدیریت آموزشی است با در نظر گرفتن به حداقل رساندن چالش‌ها و به حداکثر رساندن فرصت‌ها به تعداد ۱۸ راهبرد شناسایی و تعیین شده و به شرح ذیل ارائه می‌شوند:

جدول شماره ۹
راهبردهای رشته مدیریت آموزشی

<p>ضعف‌ها</p> <p>۱. نبود سند چشم‌انداز و بیانیه مأموریت جامع و یکپارچه در آموزش عالی</p> <p>۲. ضعف در ساختار، محتوا و روش‌ها</p> <p>۳. محتویات درسی تکراری و غیر کاربردی</p> <p>۴. عدم بودن و فقدان گرایش‌های تخصصی مورد نیاز رشته</p> <p>۵. ناکارآمدی برخی اعضای هیئت علمی</p> <p>۶. مشخص نبودن اولویت‌های پژوهشی و پژوهش‌های تکراری و غیر کاربردی</p> <p>۷. رویکردهای پژوهشی پوزیتیویستی</p> <p>۸. نقض در نحوه پذیرش دانشجویان</p> <p>۹. ضعف در نظام کیفیت و ارزیابی آموزش عالی</p> <p>۱۰. عدم استفاده از قابلیت‌های میان‌رشته‌ای</p>	<p>قوت‌ها</p> <p>۱. ماهیت میان‌رشته‌ای و جامعیت مدیریت آموزشی</p> <p>۲. دانشجویان مستعد و علاقه‌مند</p> <p>۳. ماهیت کاربردی رشته مدیریت آموزشی</p>
<p>راهبردهای WO (انطباقی)</p> <p>۱. بازتعریف ساختار، محتوا و روش‌های رشته مدیریت آموزشی متناسب با نیازهای روز و آینده ذی‌نفعان</p> <p>۲. ترسیم سند چشم‌انداز جامع و یکپارچه در رشته مدیریت آموزشی در آموزش عالی و تدوین بیانیه مأموریت</p> <p>۳. بهره‌گیری از قابلیت‌های میان‌رشته‌ای و بازنگری و اصلاح ساختار رشته مدیریت آموزشی از نظر تناسب و توازن محتویات درسی با محوریت تعلیم و تربیت و نیازهای روز و آینده جامعه</p> <p>۴. بازنگری مستمر و اصلاح برنامه‌های درسی و ارائه برنامه جامع و یکپارچه متناسب با نیازهای روز و آینده ذی‌نفعان و جامعه</p> <p>۵. ترسیم نقشه پژوهشی و تعیین اولویت‌های مهم تحقیقاتی در مدیریت آموزشی با نیازهای روز و آینده آموزش کشور</p> <p>۶. اصلاح طرح‌ها و دستورالعمل‌های پذیرش دانشجویان در مقاطع تحصیلات تکمیلی</p> <p>۷. تشکیل کمیته ارزیابی و ممیزی کیفیت با همکاری مشترک اعضای هیئت علمی و دانشجویان با دعوت نمایندگانی از دانشگاه‌های معتبر خارجی</p> <p>۸. دعوت به همکاری از معلمان و مدیران مجرب مدارس برای تدریس دروس کلروری و مهارت‌آموزی در دانشگاه‌ها</p> <p>۹. برنامه‌ریزی سفرهای مطالعاتی اعضای هیئت علمی رشته مدیریت آموزشی به کشورهای مبدأ مدیریت آموزشی در راستای به‌روز سازی دانش</p>	<p>راهبردهای SO (تهاجمی)</p> <p>۱. ایجاد گرایش‌های تخصصی مورد نیاز برای رشته مدیریت آموزشی در یک پلتفرم مشترک</p> <p>۲. امکان بورس تحصیلی و واگذاری طرح‌های پژوهشی در کشورهای مبدأ رشته مدیریت آموزشی به دانشجویان تحصیلات تکمیلی</p>
<p>راهبردهای WT (دفاعی)</p> <p>۱. طرح الزام گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای با حضور در دوره‌های رسمی و آزاد مدیریت آموزشی برای تمامی مدیران مدارس و معلمان در آ.پ</p> <p>۲. تغییر در روند سیاست‌گذاری‌های کلان آموزشی و سیاست‌گذاری توسط نخبگان علمی به‌جای نخبگان سیاسی</p> <p>۳. اصلاح و بازنگری طرح‌های استخدامی، بهسازی و ارتقاء اعضای هیئت علمی در آموزش عالی</p> <p>۴. تدوین حقوق آموزش در ایران با همکاری مشترک آموزش و پرورش و وزارت علوم</p> <p>۵. طرح مرکز آموزش ملی و یکپارچه‌سازی اهداف</p>	<p>راهبردهای ST (اقتضایی)</p> <p>۱. تراز کردن رشته مدیریت آموزشی با کسب‌وکارهای بازار روز و آینده کشور</p> <p>۲. تخصیص وام کارآفرینی بدون بهره برای دانشجویان مدیریت آموزشی علاقه‌مند به کسب‌وکارهای جدید و استارت‌آپی</p>

فرصت‌ها

۱. فرصت‌های کسب و کار کارآفرینی برای دانش‌آموختگان

۲. گستره وسیع مدیریت آموزشی و طیف وسیع مخاطبان

۳. فرصت‌های پژوهشی و مطالعاتی فراوان

۴. پیشرفت‌های تحولات جهانی و فناوری‌های نوین IT

آموزشی فرصتی برای توسعه رشته

۵. دوره‌های تحصیلات تکمیلی فرصتی برای تولید دانش

تهدیدها

۱. آینده شغلی نامشخص دانش‌آموختگان رشته مدیریت آموزشی

۲. نبود تعامل و مشارکت فعالانه، بین وزارت علوم و آموزش و پرورش

۳. رشته‌های جدید و مشابه به‌عنوان رقیب

۴. نظام اقتصاد تک‌محصولی و ضعف در نظام اشتغال

۵. ضعف در سیاست‌گذاری کلان آموزشی تحت تأثیر مسائل سیاسی

۶. نبود تعامل و مشارکت فعالانه با ذی‌نفعان.

۷. تقلید محض در پذیرش نظریه‌های محققان خارجی

بحث و نتیجه‌گیری

ماهیت میان‌رشته‌ای مدیریت آموزشی یکی از نقاط قوت برجسته این رشته است اما همین میان‌رشته‌ای بودن آن در عین قوت، ضعف بزرگی نیز محسوب می‌گردد و این رشته بیشتر به سمت مباحث مدیریت و سازمان سوق یافته است نه تعلیم و تربیت. این در حالی است که می‌توان با وارد کردن رشته‌ها و دانش‌های نظری مرتبط در راستای مسائل روز، این رشته را در راستای

نیازهای آتی حوزه آموزش در کشور بهبود و توسعه داد. از طرفی ناکارآمدی برخی اعضای هیئت علمی، ضعف در نظام کیفیت و ارزیابی آموزش عالی که مدیریت آموزشی از آن متأثر است و ضعف ساختاری و محتوایی رشته مدیریت آموزشی سه کد اول شناسایی شده در ارتباط با نقاط قابل بهبود این رشته هستند. ناکارآمدی برخی اعضای هیئت علمی به دلایلی همچون کمبود استادان حرفه‌ای اهل مطالعه بادی ملی، فقدان تعامل و ارتباطات علمی میان اساتید و به‌روز نبودن دانش استادان این رشته دانشگاهی به‌عنوان نقاط ضعف عنوان شده است که با نتایج پژوهش (Samadzadeh (2014) مشابهت بسیار زیادی دارد که بیان نمود مشکلات زبان خارجه استادان، کافی نبودن همکاری و ارتباط علمی میان استادان و پایین بودن تعداد استادان و بالا بودن حجم کار و توجه نکردن به صلاحیت‌های علمی استادان از نتایج پژوهش مذکور است. سایر یافته‌های تحقیق حاضر به تقلید محض در پذیرش نظریه‌های اعضای هیئت علمی در مقابل پذیرش نظریات محققان خارجی و عدم ارتباط اعضای هیئت علمی با صنایع مرتبط و سایر ذینفعان اشاره دارد. نتیجه‌ی مذکور با یافته‌های (Mohammadi & et al(2017), Karchegani & et al(2010), Qiang Li(2008) همخوانی دارد. از طرفی فرصت‌های خوبی برای این رشته، با توجه به گستره وسیع خدمات آموزشی و طیف وسیع مخاطبان وجود دارد. چنانچه این فرصت با اعمال تغییرات تقویت شود می‌توان گفت که رشته مدیریت آموزشی به دلیل داشتن ماهیت خدمات آموزشی تا زمانی که کره زمین هست، انسان وجود دارد و آموزش ادامه دارد پابرجا خواهد بود اما مشروط به اینکه بتواند خودش را با نیازهای ذی‌نفعان جامعه همسو نماید. از دیگر فرصت‌ها، تحولات و فناوری‌های نوین آموزشی و پیشرفت‌های IT است تا با تبادل افکار و ایده‌ها و به اشتراک‌گذاری اطلاعات و دانش خود، زمینه‌های توسعه این رشته را با سرعت بیشتری فراهم آورند. همسویی با تحولات جهانی نیز ما را در تغییر بینش و نام‌گذاری رشته مدیریت آموزشی به رهبری و سیاست‌گذاری آموزشی و فاصله گرفتن از مدیریت عمومی هدایت می‌نماید که این مسئله خود گام بزرگی برای تغییر فرهنگ مدیریت و جایگزین شدن فرهنگ رهبری با همه ویژگی‌های مثبت آن است. برای تسریع در استفاده از فرصت‌های این رشته تراز کردن رشته مدیریت آموزشی با کسب‌وکارهای بازار و نیازهای روز و آینده جامعه، تخصیص وام کارآفرینی بدون بهره برای دانشجویان مدیریت آموزشی علاقه‌مند به کسب‌وکارهای جدید و استارت‌آنی، برنامه‌ریزی سفرهای مطالعاتی اعضای هیئت علمی رشته مدیریت آموزشی به کشورهای توسعه‌یافته در مدیریت آموزشی در راستای به‌روز سازی دانش ضروریست. اینترنت و شبکه‌های اجتماعی که فرصتی برای اعضای هیئت علمی و دانشجویان علاقه‌مند به رشته مدیریت آموزشی ایجاد می‌نماید تا با تبادل افکار و ایده‌ها و به اشتراک‌گذاری اطلاعات و دانش خود زمینه‌های توسعه این رشته را با سرعت بیشتری

فراهم آورند. در حال حاضر جامعه ایران به دلیل مسائل سیاسی با چالش‌های محدود کردن سرعت اینترنت و محدود نمودن برخی از برنامه‌های شبکه‌های اجتماعی روبروست و این به نوعی فرصت‌های جامعه علمی را هم برای این رشته و هم برای سایر رشته‌ها با خطر روبرو می‌نماید که توصیه می‌گردد در این زمینه با سنجش افکار جامعه دانشگاهی مشکلات مربوطه برطرف شود تا فرصت‌های که در این حوزه داریم از دست ندهیم. همسویی با تحولات جهانی نیز ما را در تغییر بینش و نام‌گذاری رشته مدیریت آموزشی به رهبری و سیاست‌گذاری آموزشی و فاصله گرفتن از مدیریت عمومی هدایت می‌نماید که این مسئله خود گام بزرگی برای تغییر فرهنگ مدیریت و جایگزین شدن فرهنگ رهبری با همه ویژگی‌های مثبت آن است. بخش عظیمی از اثربخشی، کارآمدی، پیچیدگی و حساسیت نظام آموزشی به شیوه انتصاب و ارتقای مدیران برمی‌گردد. در این راستا فرایند کانون ارزیابی، به‌عنوان ارزیابی شایستگی‌های مدیران آموزشی نیز پیشنهاد می‌شود (Khanifar & et al, 2020).

یکی از چالش‌های مهم دیگر، ناهماهنگی میان وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم است که با نتایج پژوهش (Rahimian & et al (2019) همسوست. یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های این رشته، مسیر شغلی مبهم دانش‌آموختگان این رشته است. تحقیقات نشان داده‌اند که امروزه در کشورهای پیشرفته دنیا تعلیم و تربیت دانشگاهی طوری با نیازهای جامعه هماهنگ است که نه تنها نیازهای بازار کار را از نظر تخصصی برآورده می‌کند، بلکه از بیکاری و هدر رفتن توان فارغ‌التحصیلان نیز جلوگیری به عمل می‌آورد. چنانچه در کشورهای آلمان، ژاپن، سوئد، امریکا و انگلیس برای اشتغال پس از فراغت از تحصیل دانشجویان، در طول دوره دانشگاهی برنامه‌ریزی می‌شود. این کشورها تقریباً از سال ۱۹۵۵ به این نتیجه رسیدند که وجود همسویی هر چه بیشتر بین تحصیل و بازار کار برای افزایش توان و جذب فارغ‌التحصیلان ضروری است. (Aghadavood, 2011). که با نتایج تحقیق (Rahimian & et al (2019) و Thompson (2010) مطابقت دارد. ضعف در سیاست‌گذاری آموزشی تحت تأثیر مسائل سیاسی و نبود تعامل و مشارکت فعالانه بین وزارت علوم و آموزش و پرورش از جمله چالش‌ها و تهدیدهای بزرگ این رشته آموزشی است که از محیط بیرونی این رشته منشأ می‌گیرد. در آخر پیشنهاد می‌شود رشته مدیریت آموزشی با گرایش‌های به‌روز (مدیریت یادگیری، مدیریت مدرسه، سازمان، فناوری آموزشی، پیش‌دبستان، دبستان) ایجاد گردد. کمیته ارزیابی و ممیزی کیفیت رشته مدیریت آموزشی با همکاری مشترک اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان با دعوت از نمایندگان از دانشگاه‌های معتبر خارجی تشکیل گردد. ساختار، محتوا و روش‌های رشته مدیریت آموزشی متناسب با نیازهای روز و آینده‌ذی‌نفعان بازنگری گردد. رشته مدیریت آموزشی با کسب‌وکارهای بازار و نیازهای روز و آینده جامعه سازگار

شود و از دانشجویان مدیریت آموزشی علاقه‌مند به کسب و کارهای جدید و استارت‌تانی حمایت مالی و غیرمالی شود. گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای با حضور در دوره‌های رسمی و آزاد مدیریت آموزشی برای تمامی مدیران مدارس و معلمان در آموزش و پرورش الزامی گردد و نقشه پژوهشی و تعیین اولویت‌های اصلی و مهم تحقیقاتی در حوزه آموزش در کشور متناسب با نیازهای روز و آینده ذی‌نفعان این رشته ترسیم گردد.

منابع

- Abedijafari, H. (2013). Theory and Content Analysis: A Simple and Effective Method for Explaining Patterns in Qualitative Data, *Strategic Management Thoughts*, 5(2): 151-198 (in Persian).
- Adriana, D.(2015). Innovation in the management of educational institutions, *international conference education, reflection, development, social and behavioral sciences*.
- Alagheh band, A. (2015). *Theoretical Foundations and Principles of Educational Management*, Tehran, Arasbaran Publications (In Persian)
- Bruner. (1966). *The culture of education*, London, Cambridge: Massachusetts, Harvard University.
- Bush, T. (2003). *Theories of educational leadership and management*, sage.
- Charles, L., & Campbell, Jr. (2015). Aligning Business and Education: 21st Century Skill preparation, *Business Education & Scholarship of Teaching* (9) 2: 13-27.
- Fred. (2009). *Strategic management: concepts and cases*, prentice Hall.
- Eacott, S., & Evers, C. (2014). New frontiers in educational leadership, management and administration theory, *educational philosophy and theory*, 47 (4)
- Eugenia, M. (2016). A literature review about Argentinian educational management in times of change. National university of laplata and national scientific and technical research council, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (230): 447-454.
- Ghadimi, F., & Abdollahi, B. (2016). Quality Assessment of Individual, Economic, Social and Scientific Dimensions of Master's Degrees in Educational Management, University of Tehran and Kharazmi, *First National Conference on Psychological Research, Educational Sciences and Pathology*.
- Hosseingholizadeh, R.(2016).A Survey on the History of Educational Management Thoughts with a Look at International Experiences, *Educational Research*, (2). 152-128 (In Persian).

- Khanifar, H., Ebrahimi, S., Seyfi, A., & Fayyazi, M.(2020). Designing model for the competency of education administration for use in the evaluation center, *Journal of school administration*, 7(2).
- Lakomski, G. (1987). Critical theory and educational administration. *Educational Administration*, 25(1): 85-100.
- Malekifar, A. (2006) .*Future Alphabet: the science and art of future exploring*, Tehran, publications samt (In Persian).
- Mohammadi, M., Haidarzagdegan, A., & Zeinali, F. (2016). *Curriculum Research, Iranian Curriculum Studies Association*, (6) 1: 39-65(In Persin).
- Özdemir, M. (2011). Educational Administration: *the Intersection of Public Administration and Business Administration. Amme Idaresi Dergisi*, 44(2): 29-42.
- Qiang, L.(2008). Reform and Development of Educational Administration System in China, *CCSE, International Education Studies*, 1(3).
- Oplatka, I., & Arar, Kh.(2016). The field of educational administration as an arena of knowledge production: some implications for Turkish field members, *research in educational administration and leadership*, (1) 2.
- Pakdel, F., & aksefidi, M.(2016). A History of the Formation of Educational Management in the World, *First International Conference on Management, Economics, Accounting and Education Sciences* (In persian).
- Rahimian, H., Jahanijavanmardi, F,& norouzi, M.(2019). Employment Status of Graduates of Educational Management in Allameh Tabataba'i University, *Management at Islamic University*, (2) (In Persian)
- Rasteh Moghadam, A., Abbaspour, A., & Jalali Dizji, A. (2016). Reflections on the World Scientific Heritage of Educational Management, *Management and Planning in Educational Systems*, (9) 16.
- Rastegari, M., Farzaei, Sh., Keshtkar, T. & Bazdar, N.(2016). Educational management training in the focus of educational and psychological criticisms and perspectives, *5th International Conference on Psychology and Social Sciences: Tehran, Mehr Ishraq Conference* (In Persian).
- Safi, A.(2006). *Organization and rules of education*, Samt publishing: Tehran (In Persian)
- Shirazi, A. (1995). *Theories and application of educational management*, Jahad daneshgahi publishing: Tehran (In Persian).
- Zandvanian, A., & Mehr Alizadeh, Y.(2006). The need to review educational management in the light of theories of chaos and organizational entrepreneurship *Tomorrow Management* (13 and 14), 143 - 152(In Persian).